

Grenčica v kupi veselja.

(Spisal Ivan Dragomir.)

O, srečni kmetje, srečna vas!
Pa, oh, — kaj se temni nebo?

Silno vroče, skoro soparno je bilo tisto nedeljo zjutraj po sv. Lovrencu. Že zgodaj je na vso moč pipekalo solnce ljudem v hrbte, ko so prihajali od prve maše. Bolj med zadnjimi se je potil tudi Dolinar, postaven in precej obilen mož. Pri župniku se je bil še nekaj pomudil; rekli so mu, da pridejo danes sami v Gorice maševat, ker imajo ondi danes patronsko opravilo.

Da bi se Dolinar malo ohladil, ko je prišel domov, je odložil vrhnjo suknjo in stopil na zapadno stran hiše v senco. Tu se je že hladil tudi njegov sin Tone. Bil je prava podoba postavnega očeta in lepo praznje napravljjen je že stal tukaj: na glavi je imel mal, okrogel klobuček z lepimi krivci, oprsje mu je objemal žametast, višnjevkast telovnik, izpod njega so moléle po ramah lepe, pisane franže od židane ovratnice, zgubani čevlji so se mu svetili, da bi se lahko ogledal v njih. Bil je res zal mladenič, pravi ponos svojih starišev. Le nekaj ga je danes še kazilo: nekam bled je bil.

»Kaj pa ti je«, ga je vprašal oče, »da imaš danes tako čudno rdeče oči? Kaj nisi po noči nič spal? Kje pa ste bili nocoj?«

»Gori na griču pri cerkvi smo vence vili za mlaje in za cerkev. Celo noč, prav do ranega jutra smo imeli dovolj opraviti.«

»In če pride danes kak vihar ali naliv, kaj pa potem? Ves vaš trud bo zastonj.«

»Pa vendar ne bo vsako Lovrenčevo nedeljo dež!« se je pritoževal Tone. »Loški fantje nas že tako vedno dražijo, da mi ne moremo nikdar opraviti svojega žegnjanja brez dežja.«

»Zato pa, Tone, danes nikar ne ostajaj pred cerkvijo pri možnarjih! Naj bodo oni, ki so bili že zjutraj pri maši, ti pa pojdi v cerkev! Saj nisi bil še pri maši, kaj?«

To očetovo vprašanje bi bil Tone najraje prezrl, v tla je povetil oči, kakor da ga ne bi slišal. — Iz te ne-

prijetne zadrege ga je rešil Albinček, ki je pritekkel na vežni prag z veselim vsklikom:

»Ata, že gredó! Že gredó!« In res pridrdra na dvorišče pred očeta in Toneta, ki sta še vedno molčala, mal, ličen koleselj. Na njem sta se pripeljala stric in teta iz mesta. Kakor vselej, sta tudi letos prišla Lovrenčovo nedeljo k Dolinarju v goste.

Kar jih je bilo tedaj pri Dolinarju doma, vsi so prihiteli iz hiše, da bi stisnili prišlecema roke v pozdrav. Prvi so bili seveda otroci, ti so kar obstopili strica in teto; dobro so namreč vedeli, da nikdar ne prideta praznih rok. Za njimi se je prikazala na pragu še mati z malo Maričko v naročju. Ta je že od daleč stegovala debele ročice in klicala: »Teta, teta!« Teta ji je hitro pomoléla debelo pomarančo, katero je Marička hlastno pograbila z obema rokama. Najraje bi jo seveda dejala naravnost v usta, pa kaj ko je bila pomaranča skoro debelejša, kakor njena drobna glavica.

Albinček se je med tem lotil strica. Potegnil ga je za dolgo suknjo in ga poklical:

»Striček, striček! Ali ste mi prinesli tistega konjička, tistega veste, ki ste mi ga lani obljubili?«

»Seveda sem ti ga prinesel. Le poglej ga, saj nas je celo pripeljal!« ga je dražil hudomušni stric.

»Ne tega, ta brca, ta grize. Onega —.«

»Ali morda tega-le?«

»Tega, tega!«

Albinčku so kar zažarele oči samega veselja. Pograbil ga je tega lepega konjička in ga hitel kazati tovarišem. Še zahvaliti se stricu je čisto pozabil.

Pa tudi drugi domači niso ostali brez daril. Ženske so dobile lepe, pisane robce, oče in Tone dišeče smodke, in otroci se kar nagledati niso mogli obilnih, lepih daril, med tem ko so se že drugi v živahnem pogovoru vse v križem popraševali o tem in onem.

In takih veselih prizorov bi našel tistikrat po vasi še prav mnogo. Gori pri Kavčniku je prišel iz mesta najstarejši sin. Pred nekaj leti so ga bili vtaknili v vojaško suknjo. Kako željno so ga že sedaj pričakovali doma! Stara mati samega veselja ni vedela, kako bi sina pozdravila. »Jej, jej! Kakšen si, Janez!« Nič dru-

zega ni mogla spraviti iz grla stara ženica, ko je ugle-
dala postavnega sina v lepi, vojaški uniformi. Vesela
sestra mu je ponudila lep šopek in mu tako pokazala
svojo radost nad njegovim prihodom. Manjši bratec in
sestra pa sta stopala po prstih okrog njega in štela
zlate gumbe na lepi uniformi.

Pred sosedovo hišo so ta čas dekleta stiskale roko
ravnokar došli prijateljici iz mesta. Veselja so jim ža-
rela lica, ko so zopet pozdravljale nekdanjo svojo tova-
rišico. — Res, skoro ni bilo tisto dopoldne hiše na vasi,
kjer ne bi z največjim veseljem vsprejeli katerega svojih
dragih, ki ga že dalj časa niso videli.

V občni radosti se je kaj hitro približala deveta
ura. Na griču pred cerkvijo se je tedaj nekaj pokadilo :
prvi strel iz velikega možnarja se je mogočno razgrnil
daleč tja v hribovje. Za njim je zadonel veliki zvon ;
slovesno in veličastno je bučal z griča doli v veselo
vas in vabil njene prebivalce k mali cerkvici gori na
prijazni holm.

Vaščani so se ta dan kaj radi odzvali temu va-
bilu. V večjih in manjših gručah so se polagoma po-
mikali po bregu proti cerkvi. Silna vročina jim je že
pripekala v hrbte, in hoja vkreber jih je tudi utrudila,
da je vsakega dobro ogrelo, predno je bil na vrhu. Tu
si je obrisal nadležni pot s čela, ozrl se proti cerkvi
in marsikateri si je mislil: »No, fantje so se pa dobro
pobrigali za ozaljšanje cerkve !« Pa res niso bili nimerni,
kar se tega tiče. Pred zvonik so postavili dva mogočna
mlaja, ki nista bila prav nič nižja kakor sam zvonik.
V sredo med njima so napravili iz samih cvetlic lep križ,
in pod tega so obesili podobo sv. Lovrenca, tudi vso
v cvetlicah. In mali, nizki zvonik je molel proti nebu
ves v vihrajočih zastavah in zastavicah. Res, veselje je
bilo pogledati to malo, preprosto in tako ozaljšano cer-
kvico !

In vedno večje tolpe ljudij so se pomikale proti
vrhu holma. Kmalu so zastopili skoro ves prostor pred
cerkvijo. Vas se je izpraznila in holm se je napolnil
mrgolečega ljudstva. S ponosom so se ozirali možaki
na svojo ozaljšano cerkev, z zadovoljnostjo so zrli doli
na prijazno vasico, in še dalje doli v dolini se je pozi-

bavalo bujno žitno polje v lahnem dihu dopoldanske sapice. Paleča solnčna vročina je migetala nad njim in je tako zorila. Urneje jim je utripalo srce in ustna so se jim nabirala v zadovoljen nasmeh, ko so zri tu doli na to rumeno, zlato polje, ki jim je obetalo tako obilno in bogato žetev. Veselo in živahno so se že pomenkovali, koliko lepih denarcev bodo skupili; in tako so zlahka pričakovali še zadnja dva, gospoda župnika in ključarja Dolinarja.

Slednjič sta se tudi ta dva prikazala iz hoste. Stari gospod je počasi stopal proti vrhu opiraje se na palico in Dolinarja. Pred cerkvijo je obrnil občno pozornost nase, njemu v pozdrav so se privzdignili klobuki in med množico je zašumelo: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« »Na vekomaj. Amen«, je odzdravil župnik in se odkril, da mu je solnce obsijalo bele lase. Staremu gospodu se je razjasnil tožni obraz, ko se je uprlo vanj toliko veselih pogledov. Sama radost in zadovoljnost je odsevala vsem z obrazov in lica so jim žarela čistega veselja. Še osivelemu gospodu se je pomladilo zgubano lice vpričo tolike dobrovoljnosti. Kako veselo in živahno je stopal starček med njimi! Za vsakega je imel prijazno besedo, tega in onega ogovoril, s tem in onim se malo pošalil in tako povsod razvnel živ pogovor. Mimogredé se je še pošalil z domačimi fanti pri možnarjih:

»Vas bo pa sv. Lovrevec gotovo uslišal, ker ste tako glasni. Verjemite mi pa, da on tudi tihe molitve ne prezira, zato med mašo le stopite v cerkev! Pa le dobro pazite, da se vam ne pripeti kaka nesreča!«

»O, gospod župnik, tisto pa ne!« je odgovoril Dolinarjev Tone. »Poglejte ga, med sabo imamo topničarskega vojaka, Kavčnikovega Janeza! Čisto brez skrbi smo!«

Župnik se je nasmehnil tolikemu zaupanju in zavil proti cerkvi.

Tedaj so zagrmeli možnarji, zadoneli zvonovi in ljudstvo je vrelo od vseh strani v božji hram.

Ali kmalu je zopet vse utihnilo. Po cerkvi je bilo čuti le še šepet molečega ljudstva. In iz pobožnih src so prikipele tihe prošnje. V vroči molitvi so se lahko

gibala ustna, na katerih se je ravnokar zibal ljubek nasmeh . . . Srečni kmetje!

Med tem, ko je bilo ljudstvo zbrano v cerkvi pri službi božji, je postalo zunaj vse tako mirno in tiho, kakor bi si niti dihali ne upalo. Nobene sapice ni bilo od nikoder. Višnjeno nebo je bilo čisto kakor ribje oko. Le pekoče solnce je na vso moč palilo segreto zemljo.

Ali dolgo ni bilo tako. Lahek južni vetrič je priplesal po zraku. Izza hribovja tam na južni strani so vedno bolj tiščale težke megle, sive in ogromne kakor belo pečevje. Kmalu jih je jug potisnil višje gori na nebo. Samo malo časa še, in solnce je mrklo izginilo za oblaki, ki so gosto in mračno zagrnili ves obzor. Pod njimi se je polagoma stemnilo in zmračilo.

Veter je pritegnil krepkeje. Oblaki so se podili in drvili po nebu, hitro so temotno osiveli, nebo je očrnelo. Po vrtovih je šumelo, po gozdih hreščalo; drevje se je upogibalo, vrhovje lomilo. Strašen vihar je pridivjal in razsajal. — Tresk, tresk! In mlajeva vrhova sta zgrmela zlomljena na pokopališče, zastave so se raztrgale, nekaj nagrobnih križev je bilo zdrobljenih . .

Po cerkvi je zašumelo, ljudstvo je vstalo k zadnjemu evangeliju. Sedaj so se hoteli vaški fantje še posebno izkazati. Kakor bi trenil, so zagrmeli pred cerkvijo možnarji, in v zvoniku zadoneli zvonovi. Mogočnemu pokanju in slovesnemu zvonjenju se je pridružilo votlo bobnenje izpod neba. Zamolklo je odmeval grom in bučal med gorami. Debele deževne kaplje so jele padati. Fantje so urno pograbili skrinjico za smodnik in nabite možnarje ter stekli z njimi pod streho pod bližnjo klanico.

»Puf, puf! Pok!« Strašen strel iz vseh možnarjev, skrinjica s smodnikom se je razletela, obupen krik, in oblak črnega dima jih je zagrnil s klanico vred.

(Konec prih.)

